

1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK.

A Kolozsvárt létesített 1848—49. orsz. ereklje-muzeum, a bácsmegyei, brassói, budapesti, csongrádmegyei, gömörmegei, kolozsvári, maros-vásárhelyi, szabolcsmegyei, szentesi, tordai, torontálmegyei, török-becsei honvéd-egyletek s a kolozsvári márczius 15. állandó bizottság hivatalos közlönye.

SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Inczedy Sámuel nyug. ezredes elnök, Szigethy Miklós ezredes, Végh Bertalan ezredes alelnökök, Berde Mózes, Esterházy Miguel gr., Fináli Henrik dr., Gámán Zsigmond, Gyarmathy Miklós, Huszár Sándor báró, Kóváry László, Martin Lajos dr., Sárkány Ferencz, Szász Gerő, Szabó Sámuel, Tamásy János.

SZERKESZTETTE ÉS ÖSSZEÁLLITOTTA:

KUSZKÓ ISTVÁN,

az ereklje-muzeum öre.

MUNKATÁRSÁK:

Bánffihunyadról: Gyarmathy Zsigmond, Gyarmathy Zsigmondné.
 Brassóból: Baráczy Sándor, Koós Ferencz.
 Budapestről: Benedek Elek, Bethlen Miklós gr. id., Degré Alajos, Gelich Richárd, Hegedüs István dr., Helfy Ignác, Hentaller Lajos, Horváth Boldizsár, Irányi Dániel, Jakab Elek, Jókai Mór, Károlyi Gábor gr., Kreith Béla gr., Pulszky Ferencz, Szász Róbert, Szinnyey József id., Tisza László, Torma Károly.
 Deésről: Kádár József.
 Kézdi-Vásárhelyről: Balogh Vendel dr.
 Kolozsvárról: Bartha Miklós, Benel Ferencz, Csernátoni Gyula dr., Deáky Albert, Ferenczy Zoltán dr., Gyalui Farkas, Hegyesy Vilmos, Hory Béla, Jékey Aladár, Magyar Mihály, Sebesi Samu, Veress Endre.
 Losoncraól: Kováts Sándor.
 Maros-Vásárhelyről: Imreh Sándor.
 Nagybányáról: Teleky Sándor gr.
 Nagy-Sajórol: Sebestyén József.
 Nyiregyházáról: Krudy Gyula.
 Szamosujvárról: Mártonffy Lajos dr.
 Sepsi-Szentgyörgyről: Várkonyi Endre.
 Székely-Udvarhelyről: Ugron Gábor, Vajda Emil dr.
 Tordáról: Borbély György.
 Vizaknáról: Szentkatolnai Bakk Endre.

Szerkesztőség és kiadóhivatal, hová a lapot illető minden küldemény intézendő: Kolozsvárt, hosszu-uteza 3. szám.

(Kolozsváriak előfizethetnek s hirdetések is adhatnak fel a kihordónál).

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

Ara negyedévre 1 frt. — Külföldre 1 frt 25 kr.

A lap az első számtól kezdve megrendelhető.

TARTALOM:

1848—49. orsz. ereklye-muzeum. K-tól	Oldal 73
Okmánytár:	
Cserey naplója. III. Komáromi várban. Közl.: Várkonyi	73
Endre. — Kossuth Lajos eredeti levele Szabó Gusztávhoz. — Bem levele Marosvásárhely börténéről	73—74
Tárcza:	
A szabadság eszméi 1848-ban. A székelyek fővárosában. Közl.: Mihályz Elek ev. réf. pap. — Unio dal.	75—76
1848. márcz. 15. Urházy Györgytől. — Honfi dal	75—76
Honvéd-egyletek köréből:	
A magyar országos honvédségélyző egylet alapszabályai	76
Hálalozások:	
Losonczy báró Bánffy László. — Adódi és dinnyeberki Bozó Manó. — Dr. Magoss Károly — Szabados József. — Zalay Ferencz. — Zseránszky József	78
Szemle:	
Janku s az oláh forradalmárok	79
Irodalom:	
Ifju Évek. Kossuth Lajos nevenapján. — „Paphonvédek Albuma“	79
Adományok az 1848—49. orsz. ereklye-muz.-nak.	
Kreith Béla gr. adománya	80
Különfélék:	
Társas-estélyek. — Honvédek arcképei. — Klapka tábornok naplója. — 48-as honvédek névkönyve. — Szabadságharcsi emlékek kiállítása. — Teleky Sándor gróf megmentője. Damjanich levele Várasárhelyinéhez. — Bánffy Miklós gr. megmenekülése	80

Kiadóhivatali üzenetek:

A márczius 15-iki eszmék szobrára a Nemzeti dalt tartalmazó márczius 15-iki számok 20 példányért újabban befizettek: nagybányai Kaszinó 2 forint 12 kr. Kássa Lajos Abony 2 frt 10 kr. Sklubics István Besenyő, Zalaegerszeg 1 frt 20 kr.

A pénz a mult számban nyugtázott összegekkel együtt a kolozsvári kereskedelmi bankban az 1261. sz.

könyvecskében „Márczius 15-iki eszmék szobrára“ czim alatt kezeltetik.

A kik még az összeget be nem küldötték, azok sziveskedjenek e hó 15-ig beküldeni, hogy az összeg nyugtázható s a pénz a márcz. 15-iki bizottságnak átadható legyen. *Az el nem kelt példányok 6 kr-ával, esetleg suly szerint értékesítendők.*

A márcz. 15. lapokból 150 példány, tömeges megrendelés esetén, példányonként 6 kr-ával eladható. Iskolák részére az eredeti betűkkel külön lenyomatott „Nemzeti Dal“ 100 példány 75 kr-ért a kiadóhivataltól, a pénz előzetes beküldése mellett megszerezhető.

Lapunk első száma a megjelenés első hetében elfogyott. A későbbi előfizetőknek már nem volt megküldhető. A szerkesztőség elhatározta, hogy e számot újból nyomtatja s a későbbi előfizetőknek megküldi. Ez azonban nem volt eddig teljesíthető azért, mert nap nap után még ma is folyton jelentkeznek új előfizetők, a kiknek száma felől eddig tájékozást szerezni nem lehetett. E hó folyamán azonban kinyomatja a szerkesztőség az első számot s az meg fog küldetni mindazoknak, a kik azt meg nem kapták.

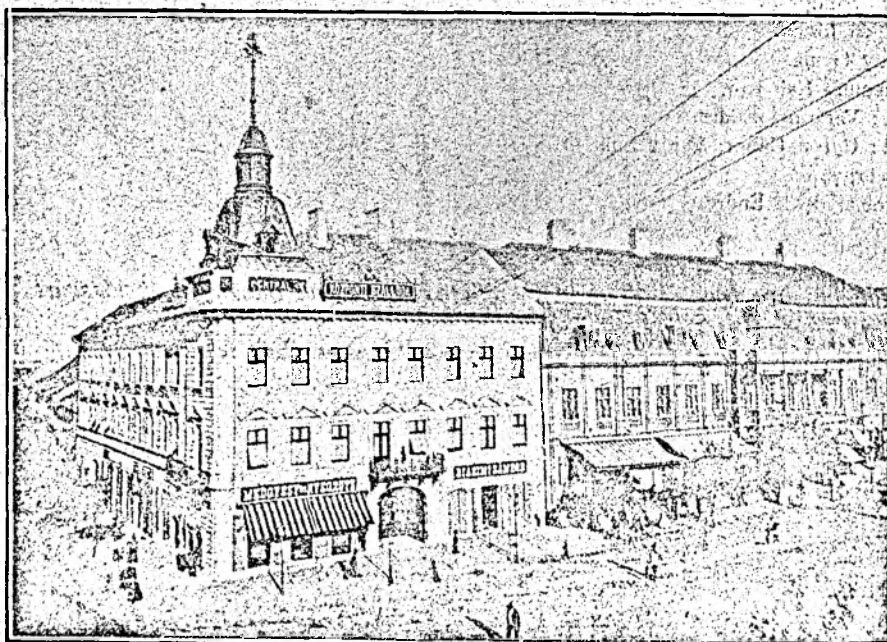
E második kiadásban előnyös, az első kiadástól eltérő változások lesznek. A *Kossuth-kép* Kossuthnak *Amerikában történt* szereplése alkalmával vett fénykép után készül. E kép Európában kevésbé ismeretes és a szerkesztőség nemrégiben kapta. A *Tisza L.* kép, fénykép után autotipiai kliséről lesz bemutatva. A szöveg is átdolgozást nyer. A kik az 1-ső szám e második kiadását birni óhajtják, ha már az 1-ső szám részükre annak idején megküldetett, e hó 15-ig 20 kr. beküldése mellett a kiadóhivataltól megszerezhetik.

Mai számunk képet azért nem közöl, mert a szerkesztőség részére idejében megrendelt képmetszvénye a lap zártáig nem érkezett meg. Több kiszedett érdekes közlemény, szerkesztői üzenet stb. a jövő számra maradt.

NAGY GÁBOR

Központi szállodája, étterme és kávéháza

KOLOZSVÁRT,

a Bánffy-palota mellett, a város központján, 36 utcára nyíló szoba a legmodernebb, egészen új berendezéssel, kilátással a főterre, a goth székesegyházra és három főutcára.

Telephon összeköttetés. Társas- és magánkocsi-közlekedés minden vonathoz.

Mérsékelt szoba-árak. Minden szobában árjegyzék. Tisztaság és pontos szolgáltatásra kiváló gond van fordítva. Kávéház, nyári és téli étkező helyiségek. Nagy díszterem, mely bállok, társas étkezések, felolvasások és hangversenyek tartására alkalmas.

Utazóknak a legkényelmesebb lakás.

MAGYAR-FRANCZIA

Biztosító Részvény-Társaság Budapesten.

A társaság élén állanak:

a) Igazgatóság.

- Elnök: Beniczei és micsinyei Beniczky Ferencz ur ő Nagyméltósága, valóságos belső titkos tanácsos, stb., Budapesten.
- Dr. Basch Gyula ur, ügyvéd, Budapesten.
- Báró Bourgoing Ottó ur, a k. k. Oesterreichische Länderbank és az Alpine Montangesellschaft választmányi tagja, a Bihari h. é. vasut és a Vinkovce-Brckai vasut igazgatósági tagja stb., Bécsben.
- Gróf Brouville René ur, nagybirtokos, Párisban.
- Dr. Chorin Ferencz ur, ügyvéd, orsz. képviselő, a Salgó-Tarjáni kőszénbánya r. t., a Kisujszállítás-déaványa gyomai h. é. vasut és a Máramarosi sóvasut r. t. elnöke, az I. magyar vegyipar részvény-társaság igazg. tagja stb., Budapesten.
- Hatvani Deutsch Sándor ur, a »Deutsch Ig. és fia« czég főnöke, Budapest főváros képviselő testületének tagja, a Budapesti kereskedelmi és iparkamara tagja, a Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület és a Nagy-Surányi cukorgyár és finomító r. t. igazgatója, a Magyar kereskedelmi részvénytársaság igazgatósági tagja stb., Budapesten.
- Kubinyi Árpád ur, orsz. képviselő, cs. és kir. kamarás, a Magyar jelzálog-hitelbank felügyelő-bizottságának tagja stb., Budapesten.
- Kohner Ágoston ur, a »Kohner Adolf fiai« czég főnöke, Budapest főváros képviselő testületének tagja, a Magyar kereskedelmi részvénytársaság, a Pannonia gőzmalom, a Nagy-Surányi cukorgyár és finomító r. t., a Felsőmagyarországi bánya- és kohómű r. t., az Első magyar kénsv- és műtrágyagyár r. t., a Gőlniczvölgyi vasút r. t., a Budapesti városi vasút, a Szegedi kenderfonógyár r. t. igazgatója, a Szegedi szeszgyár és finomító r. t. elnöke stb., Budapesten.
- Dr. Rosenberg Gyula ur, ügyvéd, orsz. képviselő, földbirtokos, az »Adria« magy. kir. tengerhajózási r. t. igazgatója, a Szatmár-Nagybányai vasut igazgatósági tagja, Budapesten.
- Strasser Sándor ur, a »Strasser és König« czég főnöke, a Budapesti áru- és értéktőzsde tanácsának tagja, az I. magyar kenderfonógyár r. t. igazgatósági tagja, Budapesten.
- Szokoly Gyula ur, földbirtokos, a Kisbirtokosok orsz. földhitelintézetének vezérigazgatója, a Csáktornya-Zágrábi vasut, a Mátrai vasut, az Alföld-Fiumei vasut igazgatósági tagja, a Vinkovce-Brckai vasut alelnöke, a Lloyd magyar visszbiztosító társaság igazg. tagja, a Magyar ipar- és kereskedelmi bank felügyelő-bizottságának elnöke, a Budapest-Pécsi vasut felügyelőbizottságának elnöke, az I. magyar iparbank felügyelő-bizottságának elnöke stb., Budapesten.
- de Schreiber Károly ur, Párisban.
- Dr. Tafler Pál ur, ügyvéd, az Allgemeine österr. Transport-Gesellschaft választmányi tagja, Bécsben.
- Wapler Károly ur, Párisban.

b) Felügyelő-bizottság.

- Bohn Albert ur, Párisban.
- Dr. Dalnoky Béla ur, ügyvéd, Budapesten.
- Koppély Géza ur, földbirtokos, több nemes rend lovagja, a Magyar bortermelők országos szövetkezte, a Magyar kir. központi mintapince és a Hatvani takarékpénztár igazgatósági tagja, a Fegyvergyár részvénytársaság és a »Pallas« könyvnyomda r. t. felügyelő-bizottsági tagja stb., Budapesten.
- Lubich Emil ur, a Budapesti kereskedelmi akadémia tanára, a Magyar földhitelintézet főpénztárnoka, Budapesten.
- Dr. Robitsek József ur, ügyvéd, földbirtokos, Budapesten.
- Dr. Wellisz Vilmos ur, ügyvéd, Budapesten.

c) Igazgatók.

- Ferenchich Vilmos ur.
Vas Emil Ferencz ur.

Budapesten, 1892. április havában.

T. CZ.

Tisztelettel van szerencsénk Czimmel; mint társaságunk nagyrabecsült felével társaságunknak a f. évi április 16-án tartott rendes közgyűlése elé terjesztett és ez által jóváhagyott mérleg, valamint a közgyűlés határozata értelmében mutatkozó vagyonállását következőkben közölni:

1. Részvénytőke	1,500.000	frt — kr.
2. Tőketartalék	151.687	» 87 »
3. Kártartalékok	486.332	» 93 »
4. Díjtartalékok	4,663.314	» 65 »
5. Kisorsolási alap	24.000	» — »
6. Tisztviselők nyugdíjalapja	23.313	» — »
7. Óvadék	100.800	» — »
8. Nyereség 1891. évben	65.003	» — »
9. Kétes követelések tartaléka	32.240	» 01 »
	7,046.691	frt 46 kr.

A társaság ezen vagyona következőképen van befektetve és elhelyezve:

I. Értékpapírok.

392.900	1/I.	4%	magyar aranyjáradék	frt 107:10	420.795	frt 90 kr.
14.000	1/IV.	4%	osztrák	» 109:25	15.295	» — »
129.100	1/VI.	5%	magyar papíráradék	» 101:70	131.294	» 70 »
105.000	1/III.	5%	osztrák	» 102:25	107.362	» 50 »
111.800	1/II. 1/V.	4 ² / ₁₀	egyesült	» 92:60	103.526	» 80 »
					4.800— 107.000—	
100.000	1/I.	4 ¹ / ₂	regale kölcsönkötvény	» 97:—	97.000	» — »
99.900	1/V.	4%	adóm. magy. földteherment. kötv.	» 91:50	91.408	» 50 »
202.000	1/IV.	6%	magy. északkeleti elsőbbs. kötv. I.	» 121:—	244.420	» — »
102.000	1/IV.	5%	» » » » II.	» 100:50	102.510	» — »
174.800	1/III.	5%	» gácsországi » » I.	» 100:50	175.674	» — »
17.400	1/I.	5%	» » » » II.	» 100:50	17.487	» — »

Átvitel **1,506.774** frt **40** kr.

1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK.

Hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek fel.

Felelős szerkesztő:
KUSZKÓ ISTVÁN,
az ereklye-muzeum őre.

A lapszellemi és anyagi részét illető közlemények az ereklye-muz. őre czímére küldendők.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kolozsvár, hosszu-utca 3. sz.

Előfizetési díjak:
1/4 évre 1 frt, 1/2 évre 2 frt, egy évre 4 frt.

Kéziratok nem adatnak vissza.

1848—49. orsz. ereklye-muzeum.

Kolozsvár, április 26.

(K.) Februárban egy éve mult, hogy Kolozsváron az ereklye-muzeum eszméjét megpendítették a márcz. 15. állandó bizottság m. é. második gyűlésén.

Azóta nem csak a gondolat érlelődött, hanem az ige testté vállott, a mennyiben nagy számu igen becses ereklye, kézirat s tárgy gyűlt össze, a mik nem csak arra vannak hivatva, hogy a történelmünkben legnevezetesebb időnek egyes historiai eseményeit dokumentálják, hanem ébrentartói egyszersmind a későbbi nemzedékben a szabadság, egyenlőség és testvériség eszméiért küzdött jeleseink iránti kegyeletnek.

Az ereklye-muzeumnak az a terve, hogy vidéki köröket alakítson, hogy akcióba vonjon országszerte minél többeket a nagy napok emlékeinek összegyűjtésére irányuló munkájánál, a megoldás stádiumában áll.

Sok szépet és jót remélünk ettől az akciótól főleg azért, mert mint a tapasztalat mutatta, számos tárgy és sok igen becses emlék kallódik el nap nap után, mik között igen sok van olyan, a mi történelmi becses bir, a mi világot vet egy s más eddig homályban levő eseményre.

Hiszen falvakon ma is még találni mestergerendákon becses és értékes kéziratokat, röp-tében született leveleket, harcztéri útasításokat. Ládák fenekén, padlásokon, sőt paraszt házaknál eczetes korsók dugójául összegyűrt papirosban is akadtak olyan iratra, a melyek a küzdelem zürzavarában elkallódtak s a melyek nevezetes részleteket világítanak meg.

Az önvédelmi harcban tevékeny részt vett s ma már az élet alkonyán levő férfiak őrizetében szintén számos adatok vannak. Őrzik jóhiszeműleg abban a tudatban, hogy haláluk után illetékes kezekbe kerülnek azok. Ámde megtörténik, mint megtörtént már ezer meg ezer esetben, hogy a tulajdonos véletlen elhunytával a hátramaradottak nem fektetnek súlyt a félszázadon át őrzött s megsárgult iratokra s mint valami értéktelen dolgot megsemmisítik.

Az ereklye-muzeum igazgatósága minden hó 15-én gyűlést tart ügyei elintézésére és most

tervbe vette egy társaság azt, hogy minden hónapban ennek a napnak estéjén társas összejövetelt rendezzenek, a melyen a nagy napok történelmi adatai iránt érdeklődők minél számosabban megjelenhessenek s a melyen a városok és vidékek férfiai köréből minél többet vonjanak akcióba.

Mi örömmel üdvözljük ezt a tervet s hiszünk, hogy az ügyre nézve kedvező eredménye leend.

Okmánytár.

Cserey naplója.

Eredetije a sepsi-szent-györgyi székely muzeumban.

— Közli: *Várkonyi Endre.* —

(Vége).

III. Komáromi várban:

Madarász József; id. Fekete Antal, ó-zólyomi főbiró; Loderer János, zólyomgyögyei csendbiztos; Tóth János, torontáli mérnök; Knothy Ödön, torontáli népjegyző; Gál János, százados; Gräszmann János, hadnagy volt az 51. serezedben; Jovanovits Miklós; Wöber József; Szántó Lajos, kapitány volt a 11-ik számu lovaszedben; Kiss György, százados a 76-ik honvéd zászlóaljnál; Székely Elek (Erdélyből), testőr százados; Jákobi Sándor, segédpap; Lakatos, pap; Szentiványi Ödön; Benák, őrnagy a 10-ik huszárezredben; Beniczky Lajos; Eötvös Mihály; Palkovics Károly; *Kun Kocsárd*, (az ezredes úr magyarázatul czeruzával utánna írta: gr. Kun Gothard); Fiáth István; Szely László; Fluk Ferenc; Nagy, főszázados, táborkari tiszt.

Ezzel végződik a honvéd foglyok névsora, mely összesen 380 nevet tartalmaz és pedig az aradi fogságban 310, az olmućziben 46, a komáromiban 24-et. Érdekes és tanulságos névsor ez minden időre. A magyar tiszték egy része osztrák szolgálatból jött át, nevét az osztrák ármádia hivatalos stílusában írja le; egy része eredeti német, hogy még magyar betűkkel sem tudja nevét megörökíteni; van köztük olasz, lengyel, rác, sőt 2 görög, de azért valamennyien egy szívvél-lélekkel küzdöttek, majd szenvedtek a szent eszméért: a magyar szabadságért!

A mi ezután következik, az egy kis reflexio a multakra! Az írása mutatja, hogy Cserey ezredes ezt akkor írta bele, mielőtt muzeumunknak ajándékozta, mert betűi reszketeg kézre vallanak, az 50-es évek egyenes sorai 40 év után cik-cakkos képpé változtak. Kár, hogy e reflexio nem hamarabb íródott meg, mert mindenesetre hibebb, teljesebb képet tárt volna elénk a magyar foglyok életéből.

„1852-ben a komáromi vár fogságra Prágából hoztak tizenhét embert. Ezek között a legidősebb 28 éves volt, a többiek 16 évtől felfelé 26 évig. Azon időben a komáromi vár parancsnoka volt: Simunich cs. k. altábornagy — igen emberileg bánik a foglyokkal, résztvevő szívű ember.

Térparancsnoksági ezredes Bozich, kitűnő becsületes ember. Térparancsnoksági alezredes Bulátovics magyarfaló horvát.

A komáromi fogságom ideje alatt egy szobában laktam: Lukács Dénes, tüzér ezredessel; Benyiczki Lajos, honvéd ezredessel; Kürthy István, ezredessel; Szentiványi, lipótvárosi főispánnal; Csertán Sándor, zalamegyei földbirtokos- és Szorád János, h. őrnaggyal. (E 2 utóbbi neve nincs az autogrammok közt). Továbbá: gróf Kun Gothárd, Fiáth István, Nyáry Pál együtt laktak egy kis szobában.

Az olmützi várba szállítottam Aradról 1850-ik évben. Olmützben szobatársaim: Rapaich Dániel, ezredes; Máriássy János, ezr.; Paulovich József, ezr.; Dobai József, ezr.; Ábrahám Károly, ezr.; Czillich Károly, ezr. Az olmützi erősség várparancsnokát 2 év leforgása alatt egyszer sem láttuk; a fia elesett Erdélyben, mint cs. k. főhadnagy. A térparancsnok, egy cs. k. alezredesnek, nem voltunk kedvelt vendégei. A stabsprofosz kitűnő jó emberünk volt, ő adott nekünk 6 krajczárért ebédet.

Az osztrák császár nagylelkű volt irányunkba, Olmützbe hozzánk küldötte *Dahlen* nevű felzeugmeister, a ki egyenként megkérdezett bennünket: „van-e panaszunk a bánásmód és az élelmezés végett?” Csak az élelmezés megváltoztatását kérelmeztük, mert a bennünket élelmező profosz hat krajczárért nem adhat tisztességes ebédet. *Dahlen* visszament Bécsbe és ő felsége elrendelte, hogy az élelmezést a városból hozathadjuk, továbbá, hogy minden volt cs. k. fogolytisztról a rabláncz levétessek. Eljen.

Az olmützi várból leszállítottam a komáromi vár fogságba. Egy őrmester, egy káplár, egy őrzető és hat közlegény fedezete alatt — nem félhettem, hogy útközbe kiraboltatom — megszökni se tudtam volna, de nem is akartam — Komáromban a legszivélyesebben fogadtattam — később onnan szabadultam ki.

Nőmnek, a ki Komáromban lakott, mindennap szabad bejövetele volt hozzám a várba, úgy gyermekeimnek is.

Wöber József, Grässmann József, Cserey Ignác volt osztrák tiszték egy napon kegyelmeztettek a császár által. Azon lapot, a *Wiener Zeitungot*, melyben neveink a megkegyelmeztettek között voltak, nagy örömmel hozta el nekem a térparancsnok: Bozich ezredes és jó barátom s gratulált — én megköszöntem a jó hirt; de ezen napnak estvéli 11 óra táján szobánkba belép a börtönőr s Lukács Dénes tüzér ezredes fogoly ágyához lépve azt sugja: „a ma megérkezett bécsi hírlapok közül csak a *Wiener Zeitung* írja, hogy Csereynek megkegyelmeztetett, a többi hírlapban csak Wöber és Grässmann nevük van feljegyezve, de a Cserey neve egyikbe sincs megemlítve.” Az én ágyam a Lukács ezredes ágyától egy spanyolfal által volt elrekesztve, nem is aludtam s így a suttogást meghallottam; azt mondám a profosznak: „elég az, ha csak egy hírlap említi fel nevémet.” De 3-ad napra megérkezett a várparancsnoksághoz Grässmann J. és Wöber József megkegyelmeztetése, a Csereyéről szó sem tetetett abba. Csak 18 nap eltelté után staffetai úton küldetett meg, hogy Csereynek is megkegyelmeztetett; estvéli 11 órakor jött hozzánk a térparancsnok Bozich ezredes és mondá: „rögtön haza mehatsz”; felkeltem, felöltöztem, haza mentem nőm és gyermekeim karjai közé, boldog

voltam. Hogy mi okozhatta azt, hogy 18 nappal később küldetett le Bécsből megkegyelmeztetésem okirata, azt én nem tudom, de azt a komáromi várparancsnokság sem tudta.

„A harcok árja lejárt,
Meggzúnt a vérpatak,
De áll a magyar haza
Éktelen, tépetten.
A merre látunk, a szem sír,
A szív örömtelen.”

E vers a napló utolsó lapján czeruzával is le van írva s onnan másolta ide az ezredes úr. Vajjon a saját szerzeménye-e, nem tudom, de mindenesetre a vár fogság költészetéből került ki, melynek nem egy példányát őrizi a Székely Nemzeti Múzeum, melyből alkalom adtán közlök mutatóványt. A harcedzett katonából a börtön méla csendjében költő lett, a költészet világában keresett gileádi balzsamot honfiai szívének keservére s ha mást nem, jó barátait lepték meg névnapukon költeményeikkel!

Ez Cserey naplója egész terjedelmében. Igénytelen, mert csak egy derék honvéd emlékének volt szánva, de az idő okmány-értékűvé tette, mely mindenkor hiteles forrásul fog szolgálni 380 honvéd nevéhez s muzeumunk híven őrzendi minden időre lelkesítő példaul arra, hogy a legmagasztosabb eszme, melyért a katona szívéből lelkesedhetik, mindenkor a szabadságé leszen!

Szabó József, törvényszéki levéltárnok Kossuth Lajos alábbi sajátkezű iratát tette le az ereklye-muzeumnak:

Szabó Gusztáv úr volt Honvéd Tüzér Hadnagy, később Főhadnagy, s végül Százados a külföldön alakított Magyar Legiókban: számkivetéséből a Hazába visszatérni magát elhatározván: őt úgy saját tudomásom, mint volt Parancsnokainak kedvező nyilatkozatai alapján, mint a Magyar szabadság egyik határozott bajnokát, bátor katonát, jó hazafit, és tehetséges egyént mindazoknak, kikhez sorsának előmozdítása végett forduland, szíves részvételére s jóakaró pártfogásába ajánlom. Kelt Turinban, Olaszországban Junius 23-án 1867.

Kossuth Lajos,

Magyarország volt kormányzója.

Bem levele Marosvásárhely bevételéről.

Bem generálisnak sajátkezű levele az alábbi, melyet Beöthy Ödön kormánybiztoshoz intézett. Maga a levél német, de magyarul van czimezve, idegen kézírással, a következőkép: „Felső erdélyi tábor fővezéri parancsnok. Beöthy Ödön erdélyországi telyhatalmu kormánybiztos úrnak. Hivatalból. Sür-göny által, Kolozsváron.” A szöveg fordítása így hangzik:

Orsz. Kormánybiztos úr!

Van szerencsém önnek tudomására hozni, hogy tegnap Marosvásárhelyet elfoglaltam és ma Segesvár felé egy had-osztályt küldök. A székelyek minden oldalon özönlenek hozzánk; győzelmünk nemsokára meg- és nagy leend. Tóth alezredes azt a parancsot kapta, hogy nyomuljon Felvinczig s ott várja be parancsaimat.

Marosvásárhely, 1849. január 14.

Bem tábornok, m. p.

Az érdekes relikviát annak tulajdonosa, Dániel László aradmegyei levéltárnok a székely nemzeti muzeumnak aján-dékozta.

T Á R C Z A.

A szabadság eszméi 1848-ban.

— A székelyek fővárosában. —

M.-Vásárhelyen járván, a régi ismerős helyek, utcák felújították régi emlékeimet s eszembe juttaták a 48-as idők átélt élményeit.

Rövid visszaemlékezésemmel czélom az, hogy megmentssem a végképpen elfeledéstől ezt a két szép dallamot, melyeknek főleg egyike az „Unio dal“ páratlan szépségű, zengzetes s a hogy a zszurnalisták írni szokták: fülbe mászó s egészen magyaros ritmikával van írva.* Ezeket fáklyafény mellett dalolva, jártuk össze mi 1848. márczius végén M.-Vásárhely utcáit, meg-megállva, dictiozva egy-egy hirhedebb patriota háza előtt. Hogy ez nem márczius 15-én volt, azt tisztán tudom, de idejét pontosan nem bírom meghatározni: circa márczius utolsó napjain lehetett.

A Petőfi „Talpra magyar“-jának szövege még nem jutott volt kezünkbe, de a Franciaországból indult szabad eszmék fuvalma a szél szárnyain áthatott a Királyhágó bércein s a m.-vásárhelyi ifjuság — a haza jövő reményei, a királyi táblai ifjuság, a ref. collegium diákjai — fogékony keblében szendergő tüzet lángra lobbantották. A tantermek gyűléshelyekké váltak, hol a tüzes nyelvű apostolok buzdító, lelkesítő szónoklatokat tartottak. A mi irigységünk, de egyszersmind büszkeségünk tárgyai, a kardcsörtető cancellisták voltak a vezetők s ezek közül főleg kivált a már akkor költői hirben álló: Urházy György; ő volt az ifjuságnak vezetője, szóvivője, ő indítványozta a nagy lelkesedéssel fogadott fáklyás-menetet.

Urházy erre az alkalomra írta az ide mellékelt „Unio dal“-t, „Itt a zászló kezeinkben!“ A királyi tábla és collegium ifjusága egyesített dalárdát alakított, lehetünk vagy 60-an, melynek vezetését, betanítását Szatmári Laczi és Nagy Imre nevű cancellisták vállalták magukra. Hogy ki dallamosította meg Urházy költeményét, azt nem tudom, de igen azt, hogy 24 óra alatt mindkét dallam be volt tanulva.

A fáklyás-menet a vár alatti gr. Bethlen Sándor-féle háztól — hol akkor egy tabulae assesor lakott — indult ki. Elindulásunk előtt szép leányok mindenünket maguk készítette cocárdákkal láttak el. Mai napig is őrzöm az enyémet, melyet akkor Horác odái közé a következő léczke jelzőül tettem volt be s ott érintetlenül megmaradt addig, míg a forradalom lezajlása után én is hazakerültem.

Első megállásunk, az ünnepély tulajdonképpeni kezdete, a piaczi Bodor-kútnál volt. Itt Urházy egy kis nemzeti zászlót véve kezébe, a kút állványára felállt s nagy lelkesedéssel és tüzzel szavalta el szép költeményét: „Itt a zászló kezeinkben“ s dalárdánk az elszavalás után rögtön rá is zendítette a dallamát. Soha ének akkora hatást nem tett, akkora tetszésben nem részesült. Az egybegyűlt ezernyi embertömeg a zengzetes, szép, induló menetű dallamot az első hallásra felfogta, velünk együtt dalolta s annyira falkapta,

* A két dal szövegét közöljük. Alkalmadtán a kottákat is bemutatjuk. Szerk.

hogy hosszas időn még az utcán füttyörésző suszterpuboknak is ez volt kedvencz éneke.

És itt közbevetve el nem hallgathatok egy eseményt, mely az akkori ifjuság hazafias érzelmeit behatóan jellemzi. M.-Vásárhelynek 1848-ban egy Lázár nevű, archepecovics főbirája — polgármestere volt. Ez jó korán neszét vette az ifjuság szándékának. Meg lehet a királyi táblabírák miatt, vagy az ifjuságtól féltében, nem gátolta ugyan meg a fáklyás-menetet, de annak más hangulatot adandó: a jó öreg Péterfi József ref. esperest beugratta s megcselekedtette vele élete legnagyobb bűnét: „Vész vagy derü bármit hozzon“ czimű költeménye megírását, melylyel eddigi népszerűségét az ifjuság előtt teljesen elvesztette s „pecovics“-nak declaráltatott. A költemény több ezer példányban kinyomattatott, szétosztattatott s a collegiumi harmoniának megrendelték, hogy a „Boldogok kit a barátság“ czimű bordal dallamára tanulja és énekelje el. A főpróbára a professorok, sőt maga Péterfi esperes is a nagy auditoriumba feljött.

A költemény sok szétszórt példányaiból talán vagy egy M.-Vásárhelyt fel lesz található, én csak az első strófájára emlékszem, mely így szolt: „Vész vagy derü, bármit hozzon, Mi magyarok esküszünk: Osztrák ház és Ferdinándhoz, Halálig hivek leszünk!“ . . . Majd ha fagy! Mintha összebeszélt volna az összes harmonia — most, annyi idők folytán is esküt merek rá tenni, hogy egyetlen egy szó összebeszélés nem volt — rögtön travestáltuk a költeményt s fortissimó, teljes tüdővel vágtuk ki: „Osztrák ház és Ferdinándhoz . . . Soha hivek, nem leszünk!“ A hallgatóság óriási hahotája: „éljen a harmonia!“ kiáltása volt a jutalma az egyhangu hazafias travestatiónak. Az áldott emlékü Szász Pista tanárunk köpenyegének mind az ezer galléra ég felé állott ijedtében s oda szolt Péterfihez: „menjünk, itt megkaptad a bírálatot!“

Akkor még nem tudtuk, hogy mi az az „abzug“, de igen azt, hogy mi a „megégetés“. Pár percz alatt a collegiumban kiosztott s a nyomdában még feltalálható összes „Osztrák ház és Ferdinánd“-os példányok a nagy curiára voltak összehordva, hol füst- és hamuvá váltak s világuk mellett lelkesülve énekeltek: „Érted élünk, halunk hazánk!“ Már akkor előérzetünk volt, hogy „meghalni a hazáért mily dicső!“ — az akkori fiatalágnak legalább is felerésze részesült a bekövetkezett csatákban e dicsőségben!

De folytassuk a fáklyás-menetet!

M.-Vásárhely nem hiában fekszik a Mezőség szélén; azon időben is hires volt járdát és flasztert nem ismerő sáros utcáiról; e menet alkalmával akár úszhattunk volna a nagy sár-locs-pocsban. A collegiumból a kisebb gyermekeket, habár harmonisták voltak is, ki nem eresztették. Én és Kiss Károly — jelenleg agyagfalvi ref. pap, kinek szivessége folytán küldöm a mellékelt két dal hangjegyeit — az egész collegiumban a legszebb és legerősebb primtenor hanggal rendelkezünk; kettőnk hangja ki vált az egész harmoniából, kedvencei is voltunk a vénebb diákoknak, de még inkább a vargák és csizmadiáknak, kiket temetések alkalmával sokszor megrikattunk énekeinkkel. Mi képeztük ketten a da-

lárda kicsinyeit; a 17 évet mindketten rég oldalba rugtuk ugyan, de hangunk még nem volt „megcsattanva“ s mellünket és tudónket kivéve, még gyermekek voltunk. Nem így csizmáink! Azok a hosszú diligentiát nagyon is érezték s nem csak a sáros utcái „Pius uram“, de még a „Csiri“ foltozó kezeiből is kivéültek. Azon vettük észre magunkat, hogy csizmáinknak csak szára van, talpja csak volt: ott maradt a feneketlen sárban! Ilyen állapotunkban szökni akarunk. De mit ér a harmonia prim tenor nélkül? Egy Vajna Sándor nevű cancelista észre vette szándékunkat, két izmos hún utódot csipett elő, felpakolt hajdu-hátra s így fázó láb-bal ugyan, de lehető kényelemben fúvtuk tovább: „Három színű zászlónk alatt lesz vagy szabadság, vagy halál!“ . . . Beh jó, hogy akkor nem ismerték a diphteritist!

A kúttól első stációnk volt gr. Lázár Dénes; ezt egy cancelista megdictiózta s a válaszul szolgáló dictió helyett nővére, gr. Lázár Eszter szórt alá szalag- és virágcsokokat. Ezt követte a székeleyek Kossuthja: Berzenczei László, ki lejött a tisztelgő fiatalság közé, kik vállukra kapták s onnan, behunyva szemeit, tartott egy olyan Demosthénesi gyujtó hatású szónoklatot, hogy egy félóráig tartott rá az „Éljen!“ Utánna Antal Imre következett, ki szintén szépen beszélt a fiatalsághoz. Így jártuk végig az utcákat, dalolva, a kiválóbb egyéneket házaiknál megéljenzve. Az utolsó szónoklat a királyi táblánál hangzott el, a fáklyákat máglyára hányták, hol azok lassanként elhamvadtak — kialudtak.

Igy aludt ki sokaknak azon ifjak közül is életük a szabadságharc folyama alatt, kik e fáklyás-menetben részt vettek! Midőn a sors — a haza — úgy kívánta, midőn a zászló a vérmezőben állt: egy sem volt, „ki gyávaságban félre állt“ volna! Az óriási küzdelemben sokan — igen sokan találták meg a halált, hamvaik felelegyedtek a földdel, hogy abban a szabadság, egyenlőség, testvériesség virágai annál szebben nyiljanak!

Magyar-Valkó, 1892. márcz. 6.

Miháltz Elek,
m.-valkói ref. pap.

Unio dal.

1848. márczius 15.

— *Urházi Györgytől.* —

Itt a zászló kezeinkben,
Egy kívánat lengeti:
Legyen egy a két hazából
S vész így meg nem döntheti.

Hogyha egyért fog hevülni
Millió szív dobbanás,
Egybe forrunk, mint a szikla
S úgy dicsőbb nép lesz-e más?

Legyen hát egy a magyar nép,
Mind egyenlő, mind szabad.
Senki köztünk rabbilincsen
Soha többé nem marad.

Föl mindnyájan, nemzet egység
Három szín zászlója int,
Hol van a ki gyávaságban
Félre álljon majd megint?

Föl mindnyájan, tette készen
Álljon minden férfi kar,
Hogy ha tán a sors kívánja
Es ha más nem jót akar.

Föl mindnyájan, hogy ha zászlónk
Majd a vérmezőben áll,
Három szín zászló alatt lesz:
Vagy szabadság, vagy halál!

Honfi dal.

Érted élünk, halunk hazánk,
Akár nyugszol csendes béke ölében.
Bizva nézhetsz szép jövendőd elébe.
Gyermekid a nyugalomban el nem puhulnak,
Sőt az erény útján verset futni indulnak.
Akár fenyegetődző felhők dörögve boronganak is te feletted,
Ne félj hazám! Lesznek a kik harcoljanak éretted.
Lesznek a kik harcoljanak és meghaljanak éretted!
Oh lesznek a kik meghaljanak éretted.

Honvéd-egyletek köréből.

A magyar országos honvédsegélyző egylet alapszabályai.

Az egylet czime és czélja.

1. §. Az egylet czime: „*Országos honvédsegélyző Egylet*“.

Az egylet czélja: Az 1848—49. évi hadjáratban rokkanttá lett, vagyontalan és munkaképtelen honvédek és az ekkor elesett, vagy rokkantságuk következtében később elhalt honvédek vagyontalan és munkaképtelen özvegyeinek segélyezése.

Czélja továbbá azon honvédeknek vagy özvegyeknek és árváknak, a kik nyugdíjazásra minősítve nincsenek, de baleset, hosszabb betegeskedés, vagy más váratlan esemény által rögtöni segélyezésre szorultak, egyszer s mindenkorra segélyt nyujtani.

Szervezet.

2. §. Az Egyletnek tagja lehet mindenki, ki a kitűzött czél eléréséhez bármily összeggel járul.

Az Egylet ügyeit intézi:

3. §. a) *közgyűlés*, melyben szavazattal bir minden oly tag, ki egyszer s mindenkorra legalább 50 frt tőkét alapított, vagy tíz év tartamára évenként magát 5 frt lefizetésére kötelezi.

b) a *felügyelő bizottság*, mely az elnökből, alelnökből és nyolcz tagból áll.

Az elnököt, alelnököt és négy tagot a közgyűlés általános szavazat-többséggel választja meg; két tagot a kormány nevez ki az 1848—49. évi honvédek sorából; két tagot pedig az országos honvédegylet központi *bizottsága* választ.

4. §. A *közgyűlést rendszerint* évenként egyszer *Budapest*en 15 nappal előzetesen az elnök, illetőleg alelnök hírlapok útján hívja össze.

5. §. A közgyűlés határozatképességére *húsz* tag jelenléte kívántatik meg.

6. §. A *felügyelő bizottság* ügyrendjét maga állapítja meg, mely a m. kir. miniszterelnök jóváhagyása után lép életbe.

7. §. A felügyeleti bizottság az Egylet végrehajtó közege, mely az alapszabályok értelmében kezeli az Egylet vagyonát és hajtja végre a közgyűlés határozatait.

8. §. A segédszemélyzet tagjainak számát, munkakörét és fizetését a felügyelő bizottság határozza meg.

9. §. A felügyelő bizottság a július hó 1-től augusztus hó 15-éig terjedő idő kivételével, rendszerint havonként két ülést tart. Szükség esetében azonban az elnök vagy alelnök rendkívüli ülést hívhat össze.

10. §. Érvényes határozatára az elnökön vagy alelnökön kívül a felügyelő bizottság három tagjának jelenléte kívánatik meg.

11. §. Az elnök, alelnök és a felügyelő bizottság tagjai díj nélkül működnek.

Az alaptőke beszerzése és kezelése.

12. §. Az *Egylet alaptőkéjét képezi*: a) azon pénzüsszeg, mely önkéntes adományokból gyűlt össze, b) azon pénzüsszeg, melyet az országgyűlés évenként az 1848—49. évi honvédek segélyezésére szavaz meg.

Az a) alatti pénzüsszeg kamatai és az országgyűlés által megszavazott pénzüsszeg képezi azon forrást, melyből az 1-ső §-ban körülírt honvédek segélyeztetnek.

13. §. Az *Egylet céljaira elfogadtatnak*: a) egyszer s mindenkorra készpénzben, vagy bármi más értékben befizetett tőkék, b) időhöz kötött évi járadékok.

14. §. Száz forintnyi, vagy annál nagyobb tőkeösszegek, ha betáblázás által vagy egyéb módon kellőleg biztosítatnak évi 6%-os fizetés mellett — az aláírónál meghagyatnak.

15. §. Az aláírások és befizetések hirdalpok útján fognak hirdeltetni és nyugtatványoztatni.

16. §. A készpénzben vagy értékpapirokban befizetett tőkevagyon a magyar állam által biztosított kamatozó-papirokba helyeztetik el.

A tőkevagyonnak csakis jövedelme és az évi adományok fordíthatók a kitűzött célra.

De ha a szükség parancsolná, a tőkéből is lehet a segélyezést előlegként teljesíteni. Ily tőkeapasztáshoz azonban mindenkor a m. kir. miniszterelnök előleges engedélye szükséges.

A tőke felhasználásából eredő hiány az évi jövedelemből helyre pótolandó.

17. §. Az Egylet vagyonát a magy. földhitelintézet kezeli, mely az Egyleti pénztár által teljesítendő fizetésekre szükséges összegeket a felügyelő bizottság elnökének a m. kir. miniszterelnök által jóváhagyott utalványozására, ennek rendelkezésére bocsátja.

18. §. Az 1848—49. évi honvédek segélyezése történhetik: a) nyugdíjazás, b) negyedévenkénti segélyezés, c) rendkívüli 50 frtot meghaladó segély, d) egyszer s mindenkorra adandó segély alakjában.

19. §. Nyugdíjazandó az, a ki bebizonyítja, hogy 1848—49-ben honvéd volt; ha a) a hadjárat alatt megsebesülése által keresetképtelenné vált, vagy a 65 éves életkort túlhaladta, vagy a 65 éves életkor elérése előtt is szeme világát elvesztette, vagy nyomorék. Ezen kellékeken felül: b) ha vagyontalan.

Az özvegyek, kik bizonyítják: a) hogy elhalálozott férjük 1848—49. évi honvéd volt, b) hogy 1849. évi augusztus hó 31. napja, ha pétervárad kapitulans 1849. évi szeptember hó 20. napja, ha komáromi kapitulans 1849. évi október hó 3. napja előtt ment férjhez, c) hogy férjét haláláig nem hagyta el, d) hogy vagyontalan és e) hogy keresetképtelen.

Évi nyugdíj-járandóság: 1. ezredes 441 frt, 2. alezredes 357 frt, 3. őrnagy 315 frt, 4. százados 264 frt, 5. főhadnagy 242 frt, 6. hadnagy 237 frt, 7. őrmester 54 frt, 8. tizedes 28 frt, 9. köztitéz 18 frt.

20. §. Segélyezések.

Negyedévi segélyben részesíthetők: orvosok, állatorvosok, élelmezési tisztek, ha kétségtelenül bebizonyítják, hogy működő hadcsapatoknál voltak beosztva és ha egyébként a 19. §-ban körülírt feltételek náluk is fennforognak.

Rendkívüli 50 frtot meghaladó segély csak rendkívüli figyelmet érdemlő esetekben nyújtható és esetről-esetre a m. kir. miniszterelnöknek bejelentendő és annak előzetes hozzájárulása kikérendő.

Segély esetenként azon 1848—49. évi honvédeknek vagy özvegyeknek és árváknak adható, a kik a nyugdíjazásra minősítve még nincsenek, de baleset, hosszabb betegeskedés vagy más váratlan esemény által a rögtöni segélyezésre szorultak.

21. §. *Temetkezési* költségre segélyt nyújt az Egylet 1848—49. évi honvédeknek és azok özvegyeinek haláluk esetén; úgyszintén ad ezeknek egyes esetekben utazási segélyt, ha a szándékolt utazás szükséges voltát kellőleg okadatolják.

És pedig *temetkezési segélyt*: köztitéznek és altisztnek 15 frtig, főtisztnek 25 frtig, törzstisztnek 40 frtig.

Utazási költségre: köztitéznek és altisztnek 2 frtig, főtisztnek 5 frtig, törzstisztnek 10 frtig.

22. §. A jogosultak élethossziglan, vagy addig részesülnek segélyben, míg bármi úton vagyonhoz vagy oly jövedelemforráshoz nem jutnak, melynek folytán a további segélyezés megszűnik.

23. §. A 19—20. §§-okban meghatározott segélyezendők közül azok, kik a cs. és kir. hadseregben maguk, illetőleg férjük tiszti állása után Ó Felsege kegyelméből ellátást nyernek, csak annyiban tarthatnak igényt az Egylet segélyezésére, a mennyiben azon ellátás nem felel meg azon összegnek, mely az Egylet által a velük, illetőleg férjükkel a honvédségnél egy rangban állottaknak az Egylet által nyújtatik.

24. §. Az előbbi §. alkalmazandó mindazokra, a kik bármely más alpból nyernek segélyezést.

25. §. Ha a segélyezendők száma annyira megfog, hogy az Egylet egész jövedelme a jelen alapszabályok értelmében többé nem vételnék igénybe, vagy ha az Egylet pénzereje oly magasra emelkedik, hogy az 1. §-ban felsorolt segélyezések után az Egylet jövedelméből még *feleslegek* is maradnának fel, csak oly vagyontalan és munkaképtelen honvédek segélyezésére fordítandók, kik nem az 1848—49. évi hadjárat alatt, de *azután lettek munkaképtelenné*.

A még ezen felül netalán fenmaradó összegekről a 31. §-ban kitett cél szem előtt tartásával a felügyelő bizottság előterjesztése folytán a közgyűlés határoz.

26. §. A felügyelő bizottság évenként költségvetést készít s azt jóváhagyás végett a m. kir. miniszterelnökhöz terjeszti. Ugyan e bizottság évenként kimutatást és rendes számadást készít, melyet az állami számvevőszék *átvizsgálása után a közgyűlés elé terjeszt*.

27. §. Az évenkénti bevételekről és kiadásokról szóló kimutatásokat egy e célra kiküldött bizottság vizsgálja át, mely bizottság egyszersmind a rovincsolást is teljesíti.

28. §. Az évi eredmény a közgyűlés után a *hivatalos lap útján teendő közzé*.

29. §. Az Egylet pecsétje: Magyarország czimere ezen körirattal: „*Országos honvédsegélyző Egylet*“.

Az Egylet tartama.

30. §. Az Egylet jelen szabályok értelmében mindaddig folytatja működését, míg kitűzött céljának megfelelő segélyt igénylők létezni fognak.

31. §. Ha már segélyezésért egy éven át egy jogosult sem jelentkezik; egy e célra különösen összehívott közgyűlés határozatilag kimondja, hogy mindazok, kik a jelen szabályok értelmében segélyre jogos igényt tartanak, a hivatalos lapban megjelenendő harmadszori hirdetés napjától egy év alatt az országos honvédségélyző Egylet felügyelő bizottságánál előszóval vagy írásban jelentkezzenek.

Ha ezen egy év lefolyása alatt többé egy jogosult sem jelentkezik: közgyűlés hivandó össze, mely a leszámolást a felügyelő bizottság kötelességévé teszi.

A leszámolás teljesítése után egy rendkívüli közgyűlés hivandó össze, mely az egylet felosztását szavazattöbbséggel határozatilag kimondja és ezen határozatát a hivatalos lapban három ízben közzéteszi.

32. §. Az előbbi szakaszban, a jelen alapszabályok illető §§-aira hivatkozással a közgyűlés határnapja 15 nappal előbb hirtelvény útján kihirdetendő. Ezen közgyűlésen csak azok, vagy azoknak törvényes utódai bírnak szavazattal, kik legalább 50 frt tőkét alapítottak.

33. §. Ötven forintnál nagyobb alapítvány után minden további száz forint egy-egy szavazatra jogosít.

34. §. Ezen közgyűlésen az alapítók, vagy törvényes utódai szavazataikat meghatalmazott által is gyakorolhatják. Érvényes határozathozatalra husz tag jelenléte szükséges.

35. §. Ha bármely közgyűlés az előbb meghatározott feltételek meg nem tartása folytán nem volt határozatképes, 15 nap múlva új közgyűlés lesz tartandó, mely tekintet nélkül a jelenlevők számára, szavazattöbbséggel végérvényesen határoz.

36. §. Ha az utolsó közgyűlés jogérvényes és kelőleg kihirdetett határozattal az egylet feloszlását kimondja; az egylet fenmaradt egész vagyona a m. kir. honvédség céljaira lesz fordítandó.

37. §. Az Egyletkez benyújtandó kérvények és azok mellékletei bélyegmentesek.

38. §. Ezen alapszabályok a m. kir. belügyminiszteriumnak láttamozás végett bemutatandók.

Kelt Budapesten, 1890. évi márczius hó 26-án tartott közgyűléséből.

Tornyos István,
egyleti jegyző.

Harkányi Frigyes,
az egylet elnöke.

37306/V—10. szám.

Látta a magyar királyi Belügyminiszter.

Budapesten, 1890. évi július hó 5-én. Gr. Szapáry, s. k.

83130/V—10. számú belügyminiszteri rendelet.

A nyugdíjazásra jogosított 1848—49. évi honvédtisztek özvegyei a férjeiket viselt rangjuk után megillető nyugdíjnak csakis a felében részesíttessenek.

Az egyletkez benyújtott kérvények csakis azon esetben vétetnek érdemleges tárgyalás alá, ha ahhoz a szükséges bélyegtelen okmányok, u. m.: 1. honvéd-egylet által kiállított honv. igazolvány, 2. keresztlevél, 3. orvosi bizonyítvány, 4. adókönyv, — ennek nem léteben — a mi az előjárás által igazolandó — adómentességi bizonylat — mellékelve vannak.

Az özvegyek által benyújtott kérvényekhez a fent elősorolt okmányokon kívül még az esketési bizonyítvány is csatolandó.

Tornyos István s. k., Gr. Szapáry s. k., Harkányi Frigyes s. k.
egyleti jegyző, miniszterelnök mint belügyminiszter.

Halálozások.

Honvéd egyleteket, munkatársainkat s lapunk barátait kérjük: a halálozásokról szíveskedjenek egy-egy rövid tudósítást írni s a gyászjelentést az ereklye-muzeum számára esetről esetre beküldeni.

Losonczy báró Bánffy László, 1848—49-es honvéd főhadnagy, a nagy-ilondai járás főszolgabírója N.-Ilondán,

1892. évi április hó 22-én d. u. $\frac{3}{4}$ órakor rövid szenvedés után, életének 65-ik évében elhunyt. Gyászolják: özv. Losonczy báró Bánffy Lászlóné. szül. Komjátszegi Dénes Juliánna, mint neje. Losonczy báró Bánffy Sarolta, Losonczy báró Bánffy Gyula, Losonczy báró Bánffy Béla, mint gyermekei. Losonczy báró Bánffy Klára, férj. Bogdán Józsefné, mint testvére. Bogdán József, mint sógora. Az elhunyt bizonyos körülményeknél fogva meg volt akadályozva abban, hogy honvéd lehessen. Ez akadályok dacára a Piski csata előtt belépett a 11. zászlóaljba. A Piski csatában elszántan küzdött mindaddig, a mig jobb kezét átlőtték, a mi miatt azt le kellett vágni. Az elhunyt testvére volt a híres báró Bánffy János ezredesnek, a ki Bem alatt nevezetes szolgálatokat tett.

Adódi és dinnyeberki Bozó Manó meghalt Pozsonyban 74 éves korában. Bozó császári katonatiszt volt a Budapesten állomásozó Thurszky-ezredben, mikor a katonatisztek megkapták Batthyány Lajos gróf miniszterelnök felhívását, hogy lépjenek át a honvédseregbe. Bozó át is lépett s mint százados az első honvédzászlóaljhoz osztották be. A szabadságharcban tevékeny részt vett, nevezetesen Péterváradnál, később pedig Komáromban, hol a térparancsnokságnál működött s mint alezredes kapitulált. Jó ideig visszavonulva élt Komárommegye Csúz községében, majd később Pozsonyba jött lakni, hol katonaképző intézetet alapított, mely ma is áll. Mint katonai író is dolgozott. Temetése nagy részvét mellett április 12-én volt.

Dr. Magoss Károly 1848—49. honvéd tüzmaster, Bánffy-Hunyad járási és városi orvos, m. kir. államvasúti orvos, Kolozs megye biz. tagja stb. folyó év április hó 25-én, délután 3 órakor hosszas szenvedés után, tevékeny életének 63-ik, boldog házasságának 25-ik évében elhunyt. Az elhunytat gyászolják: neje szül. Nemessányi Róza, leányai: Jolán és Irén. Dr. Magoss úgy is, mint orvos és ügy is, mint a közélet férfa, páratlan odaadással felelt meg mindig a maga elé tűzött feladatnak. Munkásságánál, jó szívével fogva, a hol csak megfordult, minden körben tisztelték és szerették. Nyugodjék békével.

Szabados József, a közélet egy érdemes veteránja, a régi idők tisztas alakja, pécskai esperes-plébános, csanádegyházmegyei tiszteletbeli kanonok, április 22-én 74 éves korában, hosszú, kinos betegség után elhunyt. Szabados József fiatal korában a szabadságharcnak is részese volt s ő is azon ifju papok közé állott, kik a papi palástot egy időre honvéd-egyenruhával cserélték fel, hogy végig küzdjék a nemzet dicsőséges küzdelmeit. A szabadságharc leveretése után ismét egész lélekkel papi hivatásához tért vissza s az egyház, a humanizmus és népoktatás ügyének szentelte életét. Sok része volt az ő odaadó munkásságának Pécska város kulturális emelkedésében. Többek között a gyönyörű új katolikus templomnak, a város főekességének építésére is Szabados esperes tette meg az első lépést.

Zalay Ferencz, a 17-ik honvéd-zászlóalj volt 1848—49-ki századosa, jelenben m. kir. államügyész, a hontmegyei kir. törvényszéknél beosztva, kitűnő katona s jó hű bajtárs, jobblétre szenderült.

Zseránszky József kereskedő és 1848—49-iki Vilmos-huszár folyó évi április 5-én, munkás élete 65-ik és boldog házasságának 44-ik évében, hosszas szenvedés után esteli $\frac{1}{2}$ 11 órakor Nagybányán meghalt. Temetése ápr. 7-én volt. Az elhunytat gyászolják: özv. Zseránszky Józsefné szül. Szabó Erzsébet, neje. Zseránszky Lujza férj. Placsintár Gusztávné, Zseránszky Jolán férj. Özv. Lovag Oelberg Oszkárné, Zseránszky Kornélia férj. Imets Gyuláné, Zseránszky Jenő, gyermekei. Placsintár Gusztávné, Zseránszky Jenő, gyermekei. Placsintár Gusztávné, Zseránszky Jenő, gyermekei.

táv, Imets Gyula, vejei. Placsintár Géza, Erzsike, János. Mariska és Emil; Oelberg Jolánka; Imets Mariska, Adél és Róza, unokái.

Szemle.

Janku s az oláh forradalmárok.

Egy tárgyilagos ítélet jelent meg az „Ungaria“ cz. oláh lap f. é. febr. számában Janku forradalmi tetteiről. Egyedül Janku volt, mint a czikkíró Papp A. E. írja, az oláh forradalmárok közül az, a ki egy magasztosabb politikai eszméért küzdött. Ő az egyetlen, ki nem anyagi haszonlesésből, nem bosszujának kielégítéséért fogott fegyvert. Janku azonban nem volt elég erélyes, környezete befolyásolta s a benne helyezett remény meghiusult, mert ő, *egyike volt azon oláh vezérférjfiaknak, kik a magyarokat óhajtották segíteni Ausztria ellenében.* Nem volt vérengző, az egy abrudbányai véres esetet is kényserzettségéből tette. Humanusabb volt valamennyi társánál; mutatja ezt az is, hogy tévedéseiben is megőrizte rokonszenvét a magyarság iránt. Janku nem volt elfogulva a magyar szabadelvű eszmékkal szemben. Mindaz, a mi Janku emlékirataiban van, nem felel meg a valóságnak, azt nem Janku írta, hanem egy Maiorescu nevű ámitó, azért, hogy a bécsi kormánytól minél több kedvezményben részesüljön, úgy mint Axente is. Janku megvetette az osztrák alamizsnát, „nem azért fogott ő fegyvert“ szokta volt mondani. A czikk magyar fordításban is megjelent az „Ellenzék“ tárczájában.

Irodalom.

(K.) Egy fiatal poeta: Farkas Sándor, „Ifju évek“ czim alatt egy vaskos kötetet adott ki. A kötetben foglalt költeményeknek *egy hatod részét* teszik ki azok a versek, melyeket „Emlékezet“ czimű fejezetben a nagy napokról írt. E költemények címei ezek: „Márczius tizenötödikére“, „Kossuth Lajos nevenapján“, „Márczius Idusán“, „Kossuth a hősök sírjánál“, „Széchenyi emlékezete“, „A vértanúk álma“. Kossuth nevenapján történt megemlékezésről szóló 12 strófás verséből 8-at ime itt bemutatunk.

Kossuth Lajos nevenapján.

Kossuth Lajos nevenapján
Emeljétek kalapot,
Dicsőbb nevet a magyarnak
A teremő nem adott!
Szent ez a név, aki hordja,
Értünk hányszor érte seb! ...
Mennél több sárt dobnak reá, —
Annál tisztább, fényesebb.

Hányszor hangzott a hazában
Ez a nagy név szerzeszét,
A mikor a magyar nemzet
Rabbilincsét törte szét.
Mikor új fény jött egünkre,
Melyet sötét éj takart,
S a szabadság, kardot fogni
Szólította a magyart!

Ti tudnátok megmondani,
A kik akkor éltetek,
Hogy ez a név: Kossuth Lajos,
Mily csodát tett véteket!
Mi is tudjuk, hogyne tudnók?
Nincs feledve még a mult,
Hogy e névre minden igaz
Honfisziv hó lángra gyúlt!

Ti honvédek! Nagy csatáknak
Feledhetlen hősei,
Kiknek hírét a dicsőség
Hiven fogja őrzeni!
Nem e névvel jött-e az a
Lelkesítő „Izenet“,
Mely örökre él a dalban,
Mely előre vezetett?!

Ó azok a híres harcok,
Ó, azok a nagy csaták,
Hol a hősök a hazáért
Szívök vértét áldozták!
A sok fényes győzelmek,
Miket nem ér sohse folt,
S mindenik a te neveddel
Kossuth Lajos, — összefort!

Hajh! Hogy e név, e dicső név
Idegenbe künn ragyog,
S idehaza csak bámuljuk,
Mint egy fényes csillagot!
Volna *itt* az a csillag,
Tündökölné *itt* nekünk,
Megíjodna sugarától
Szívünk, vérünk, életünk! ...

Mig egy csepp vér lesz szívünkben,
A mig áll itt ez a hon,
Ősi fényben, ragyogásban
Élve büszkén, szabadon:
A magyar nép imádsága,
Miatyánkja lesz neved,
Mely erőt ad megkezdeni
A jövő évezredet.

Jöjjetek el ünnepelni
E napon mind — jöjjetek,
A szabadság lángsugára
Hogy ragyogjon köztetek!
Dicsőbb nevet magyar nemzet
Neked az ég nem adott, —
Kossuth Lajos nevenapján
Emeljétek kalapot!

A kötetben foglalt mindenik költeményben van poezis és hangulat. A kötet végén levő 5 prózai dolgozatban pedig eleven, jóízű humor.

Bennünket a 48—49-es idők „Emlékezet“ czimű fejezete érdekel s bár nem példátlan dolog, hogy poetáink ma is lelkesedéssel karolják fel a nagy napokról szóló emlékeket s ezekből igaz gyöngyöket fűznek kiadott költeményeik sorozatába, ez a példa hova-tovább mind kevesebb követésre talál s épen azért az elismerés adójával adózunk Farkas Sándornak, ki az elődök nyomdokait nem csak formában, hanem szíven és lélekben is követi.

„Paphonvédek Albumára“ hirdet előfizetést Ambrus József plébános Kisoroszon, Torontálmegyében. Az album az 1848—49. szabadságharcban részt vett rom. és g. k. papság cselekményeit fogja tartalmazni. A lapunk zártakor vett felhívás igen érdekesen mondja el, mily tömegesen vettek részt a papok a szabadságharc mindenik ütközetében. A „Paphonvédek Albuma“ több önálló kötetre fog terjedni. Jelenleg az első kötetre hirdet előfizetést, mely csak akkor fog megjelenni, ha elegendő előfizető jelentkezik, miért is kéni az előfizetőket, sziveskedjenek május végéig okvetlenül jelentkezni, mert a könyv csak ekkor fog sajtó alá adatni. A „Paphonvédek Albuma“ nyolczadrét alakban, finom papíron s díszes kiállításban fog megjelenni s 18—20 ívre terjed. Előfizetési ára 1 frt 60 kr. Az előfizetési pénz vagy megrendelés Kisorosz, Torontálmege, Ambrus József plébánoshoz intézendő.

Adományok

az 1848—49. orsz. ereklye-muzeumnak.

Kreith Béla gr., ki, mint lapunk 6. számában nyugtáztuk, olajfestményü és több művészi nyomásu képet küldött az ereklye-muzeumnak, újabban ismét mai postával gazdag ajándékkal lepte meg az ereklye-muzeumot. E szép adomány 10—10 drb. művészi kivitelü kép. E mellképek 60—70 cm. nagyságuk. Ez ötven darab kép ábrázolja: Ó Felségét, Kossuth Lajost, Vajda Jánost, Leó pápát és Tisza Kálmánt, utóbbit díszmagyar ruhában. A nagy értékü adományt a nemes gr. Bécsből (Theresien-gasse 2.) küldette le, mint tiszteletpéldányokat. Az ereklye-muzeum igazgatósága az adományokért ez úton is hálás köszönetét nyilvánítja.

KÜLÖNFÉLÉK.

Társas-estélyek. Az orsz. ereklye-muzeummal s a „Történelmi Lapok“-kal kapcsolatos dolgok feletti közvetlen eszmecsere létesítése tekintetéből havonként egyszer társas-estélyek fognak eszentül rendeztetni. Ez estélyek nyári időben Kolozsvárt az „Ujvilág“ czimü helyiség pavilonjában, kedvezőtlen idő esetén pedig a helyiség külön termében fognak megtartatni. Ez összejövetelek minden hó 15-én este 1/2 8 órakor kezdődnek. E társas-összejövetelekre az 1848—49-es honvédek s a „Történelmi Lapok“ valamennyi barátját tisztelettel meghívja a rendező bizottság.

Fentebbi meghívó kapcsában felemlítjük, hogy ez állandó összejöveteleken vidéki vendégeket is szívesen lát a rendező bizottság. Az összejövetelekek az 1848—49-es idők történelmi részleteinek, ereklyéinek összegyűjtése és ezekkel kapcsolatos teendők felosztása s az ez ügyben való hazafias munkára újabb és újabb erők megnyerése felett való beszélgetés lesz a tárgya. A közelebbi értekezleten az ereklye-muzeum öre bemutat több ujonnan beérkezett ereklyét s bemutatja az eddig hegyült honvéd-arcképeket. Az ereklye-muzeum részére vidéki körök alakításának gyakorlati módozatai is megbeszéltetnek.

Honvédek arcképei ismét igen szép számmal érkeztek be az ereklye-muzeumba. A Kolozsvárt lakó honvédek nagyrésze már lefényképezte magát. A kiknek képei még nem érkeztek be, azok felhivatnak, hogy szíveskedjenek minél előbb magukat lefényképeztetni a Dunky-fivéreknel s a képhez a honvéd-egyleti elnök által láttamozott életrajzi adatokat csatolni az ereklye-muzeum számára. Az ehhez szükséges nyomtatvány akár a honvéd-egyletnél, akár az ereklye-muzeum óránél rendelkezésre áll. Vidéki honvédek Kolozsvárra bejövételük alkalmával szintén levétethetik magukat Dunky-fivérek műtermében. E czég, mely a kolozsvári igazolt honvédek képeit művészi kivitelben teljesen díjtalanul készítette el az ereklye-muzeumnak, vidéki honvédek arcképeit is elkészíti s a levétel költségeit nem számítja tel, csupán a nagyon mérsékelt utánrendelési árt.

Klapka tábornok naplója. Losonczy Nagy Károly nagybecskereki adótárnok szerkesztőségünknek a következőket írja: „Van szerencsém felajánlani a következő, s hazánk 48—49-iki történetére s eseményeire vonatkozó nagy fontosságú kéziratot, mely a maga nemében unicum; mivel ehez hasonló napló tudtommal egyetlen magyar hadtest hadimiveleiteiről sem maradt fenn. Az eredeti kézirat teljes czime következő: „Operations Journal“ der unter den Befehlen des Generalen Klapka vereinigt 7-en und 8-en Armee Corps. — Angefangen den 1-ten Juni 1849 Geführt durch den Chef des Generalstabs-major Szillányi.“ A napló 14. (nagy kékes papírra irt) diósgyőri ivre terjed. Kezdődik, 1849. június 1-ével s végződik 1849. szept. 14-én. Tartalmazza az ezen idő alatti hadi működéseket napról-napra, a dispo-

sitiók, relatiók, az operatiók rézletesen közölve s leírva vannak-e naplóban. A táborkar, a működő s vezénylő törzs- és főtisztek, a zászlóaljok számok szerint idézve s megnevezve vannak. Nagyon érdekes, s a történelemre nézve nagyfontosságú irat ez. A napló németül van írva, de így is érdekes. A napló eddig nem látott napvilágot. E mű mint beküldő írja, a kiadást megérdemelné; térképpel s a szereplő nagy emberek arcképével illusztrált kiadása kelendőséget is biztosítana irodalmi viszonyaink közt. E kéziratot a birtokosa a muzeumnak óhajtja ajánlodekzni.

48-as honvédek névkönyve. Krivácsy József 48 as honvédezredes, mint Budapestről értesitene, felhívást intéz az öreg honvédekhez s azok családjaihoz, hogy a még életben levő vagy elhunyt szabadságharcosok nevét hozzá (Budapest, I. ker. palota-u. 12.) beküldjék uj teljes honvéd névkönyv összeállítására végett.

Szabadságharczi emlékek kiállítása. Az 1848—49-iki szabadságharczi emlékek kiállítása — mint a fővárosból írják — néhány nap mulva ujra megnyílik.

Teleky Sándor gróf megmentője. Aradon a napokban halt el egy derék nemes szívü uriaszony: özv. *Vásárhelyi* Albertné sz. Brüneck Judith, a ki a szabadságharcz utáni szomorú napok alatt rendkívül érdekes módon mentette meg Teleky Sándor grótot. Ugyanis Teleky Sándor ekkor megszorult Aradon s nem volt kilátása menekülésre, s ekkor talált mentő angyalra Vásárhelyiné személyében. Vásárhelyiné testvérbátyja Brüneck Károly egyike volt az aradmegyei konzervatív párt legelőkelőbb embereinek, ki mint ilyen, a szabadságharcz befejezése után a kormánynál nagy befolyással és tekintéllyel birt: Vásárhelyiné tehat kieszelte, hogy bátyja kocsián fogja kiszabadítani a városból. Ugy is történt. A szökés sikerült, mert senkinek sem jutott eszébe a kormány ismert híve jól ismert kocsiában keresni a forradalmi menekültöt. — A megboldogult urnó ismeretségben állt Damjanich-csal is. — Igen érdekes a következő levél, melyet Damjanich az aradi vár börtönéből intézett Vásárhelyinéhez. A levél következőleg hangzik:

„Mélyen tisztelt nagyságos asszonyom! Hogy boldogtalanságom egész súlyát érzem, anyánk ma Temesvárra ment. Nem lehet, nem szabad Emiliát (Damjanich felesége) egyedül tudnom s ezért kegyedhez fordulok kérésimmal jó nagyságos asszonyom, hogy szegényt, addig, mig anyja távol van, házánál tartsa. Nemes gyöngéd szíve kezeskedik nekem, hogy nagyságod a szerencsétlen nőnek teljes gondját viselendi. Csak azt az egyet kérem, őt magára nem hagyni. Az ég áldása kísérje önt, jó nagyságos asszonyom élte pályáján, s fogadja tőlem köszönetemet s nagyrabecsülésemet mindazért, mit nekem s az én szegény szerencsétlen Emiliámnak tett jót. Az én sorsom borzasztó — de reméllem, azt mint férfit fogom elviselni. Mindnyájuknak egy utolsó Isten hozzád! Arad, október öt. 1849. A nagyságodat nagyrabecsülő Damjanich.“

Az elhunyt mintegy tizenöt éve Budapesten élt, meghitt barátságban a nagy vértanu özvegyével, Damjanich Jánosnéval.

Bánffy Miklós gróf főpohárnokról azt olvassuk, hogy az 1848. év majdnem végzetessé vált rája nézve: Alsófehérben, hol főispán volt, Mihálczfalvára ment, a románok garázdálkodásának véget vetni. Midőn a lázadókkal érintkezett, azok egyike háta mögé került, orvul ráemelte a gyilkot, s már leszurja, ha egy székely katonára észre nem veszi s meg nem akadályozza a merényletet.

					Áthozat	1,506.774 frt	40 kr.
153.800	1/IV.	5%	magy. nyugoti elsőbbs. kötvény I.	frt 100.50		154.569	» — »
190.800	1/IV.	5%	» » » » II.	» 100 50		191.754	» — »
100.000	1/I.	5%	» keleti vasuti kötvény arany	» 114.—		114.000	» — »
40.000	1/V.	5%	» földhitelintézet záloglevelei	» 101.—		40.400	» — »
7.400	1/IV.	4½%	» » » »	» 100.—		7.400	» — »
149.000	1/V.	5½%	» kisbirtokosok	» 104.—		154.960	» — »
7.000	1/V.	5%	» » » »	» 101.25		7.087	» 50 »
111.000	1/V.	4½%	» » » »	» 100.—		111.000	» — »
70.000	1/V.	4½%	» jelzálogbank	» 99.75		69.825	» — »
100.000	1/V.	4½%	» egyes. bpest főv. tkp. zálogl.	» 98.75		98.750	» — »
30.000	1/VI.	4%	» jelzálogb. nyer. kölcs. kötv.	» 114.50		34.350	» — »
345.900	1/II.	5%	pesti m. keresk. bank záloglevelei	» 101.—		349.359	» — »
166.000	1/II.	4½%	» » » » »	» 99.75		165.585	» — »
70.000	1/IV.	4½%	» » » » községi kötv.	» 101.—		70.700	» — »
150.000	1/III.	4½%	m. orsz. közp. takp. záloglevelei	» 98.75		148.125	» — »
500		½ drb	I. magyar ált. bizt. társ. részv.	» 3060.—		1.530	» — »
2.000		2	» kremstali vasut	» » » 1000.—		2.000	» — »
1.000		2	» szamosvölgyi vasut részv.	» » » 500.—		1.000	» — »
A fenti értékpapírok után az év végeig esedékes kamatok						45.191	» 73 »
						3,274.360	frt 63 kr.

Értékpapírok mint óvadék						100.800	» — »
II. Társaságunk háza Budapesten (Mária Valéria-utca 14, Deák Ferencz-utca 3) és Bécsben (Rudolfplatz 13)	frt 1,500.000—						
le jelzálogkölcsön ez ingatlanokra				» 396.928.18		1,103.071	» 82 »
III. Pénzkészletek a központi pénztárban és bankintézeteknél						479.774	» 75 »
IV. Váltók						156.206	» 51 »
V. Kölcsönök életbiztosítási kötvényekre						359.212	» 99 »
VI. Követelések:							
a) Vezérügynökségeknél kinlevő pénzkészletek és díjkövetelések						722.974	» 32 »
b) Biztosító és más intézeteknél	frt 702.783.49						
le biztosító és más intézetek ellenkövetelése				» 361.032.25		341.751	» 24 »
c) Különféléknél						38.739	» 20 »
VII. Az életosztály későbbi évekre vonatkozó szerzési költségei						180.000	» — »
VIII. Berendezés, pénzszekrények, stb. a központban és a képviselősegeknél						40.000	» — »
IX. Saját részvények						249.800	» — »
Összesen az elől kimutatott						7,046.691	frt 46 kr.

Társaságunk évi díjbevételei utolsó mérlegünk szerint **5,175.500** frt **18** kr.

A tárcánkban levő későbbi években esedékes díjváltók **7,554.261** frt **76** krt képviselnek,

Az életbiztosítási üzlet állaga 1891. év végével **18,773.835** frt **03** krt tett ki biztosított tőkében és biztosított járadékokban.

Társaságunk által fennállása óta teljesített kártérítések **54,020.900** frt **67** krra rugnak.

Az itt felsorolt adatok teljes mértékben igazolják, hogy társaságunk, üzletének terjedelmét és a legjobb biztosítékokkal fedezett tartalékainak magasságát tekintve, hazai intézeteink között második helyen áll és méltán megérdemli nagybecsű bizalmát és bátrak vagyunk társaságunkat továbbra is szíves jóindulatába ajánlani, maradván

teljes tisztelettel

Magyar-Francia Biztosító Részvény-Társaság.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

KIS HIRDETÉSEK.

Minden szó petittel szedve 1 $\frac{1}{3}$ kr. Vastag betűkkel 3 kr. Név, lakás kiírható. A hirdetés díja a kiadóhivatalnak előre be- küldendő

Műkedvelői fényképészetben gyakorlati oktatást nyer- hetni előnyös feltételek mellett Kolozsvárt, Trencsin-tér 15. sz. a. Budai Ignác házánál. Értekezhetni d. u. 3—5 óráig. 1

Legkitünőbbben lehet étkezni Kolozsvárt a Benigni-palotá- ban levő vendéglőben a Vashid mellett. A legjobb minőségű borok kitünő Bock és fehér sör. Minden bétéri zené-estély. Pontos kiszol- gálás. Külön terem társaságok részére. A helyiség tulajdonosa: a jó hírű Dobos József vendéglős.

A legkitünőbb szerkezetű fali és zseb órák, nagy válasz- tékban szemüvegek vásárolhatók vagy vidékiek részéről megrendel- hetők Kolozsvárt, Hid utca Dunky Béla és Társa üzletében. 3

Épület- és műlakatos munkákat vállalal, vidéki bármily nagy megrendelést gondnal, szakértelemmel, rövid idő alatt teljesít Kolozsvárt, Belszen-utca, Demjén Agoston lakatos mester. 4

Uri ruhákat a legújabb divát szerint jutányos árban, gyor- san elkészít, javításokat is teljesít Kolozsvárt, beltorda-utca, Mats- kásy J. szabó mester. 5

Házvezető nőnek ajánlkozik egy jó családbeli nyugdíjas intelligens özvegy, ki leányát neveltetése végett Kolozsvárt óhajtaná letelepíteni. Egy szoba és konyhából álló lakásért, fűtésért öreg pá- rok gondozását vagy betegápolást szívesen teljesítené. Megkeresések özv. Báthory Gábornéhoz Zalatnára ntézendők. Bővebb felvi- lágosítást ad a kiadóhivatal is. 6

Hirdetések,

a melyek a lap irányával nem ellenkeznek, a szerkesztő-bizottság megállapodása folytán, korlátolt számban felvételnek, a lappal össze nem függő színes boríték hátsó lapjára, s esetleg külön hirdetést mellékletre.

A hirdetési díjak a következők: 1 egész 24 $\frac{1}{2}$ cm. nagysá- gu oldal 15 frt. Fél oldal 8 frt. Egy negyed oldal 4 frt. Egy nyol- czad oldal 2 frt 50 kr. Többszöri hirdetésnél árkedvezmény.

Első erdélyi

önműködő kötőnélküli vászon-roléta ablak redőnyt vagyok bátor ajánlani becses figyel- műkbe, a mely redőnyt sehol sem kell megkötni és mégis ott áll meg az ablakon, a hol akarják, a felémelése könnyűszerrel történik. A legnagyobb függöny 200 ctm. hosszú 110 ctm. széles. Feltevéssel és gé- pezettel együtt 5 frt. Továbbá: Kötővel felszerelt vászon rolo szín és nagyság különbség nélkül 220 ctm. magas és 110 centim. széles, feltevéssel együtt 2 frt 80 kr.

A függöny tartosságaért és jóságaért felelősséget vállalok hat éven keresztül, bárminemű romlást saját költségemmel fedezek.

A n. é. közönség szíves pártfogását kérve maradok

kiváló tisztelettel

ERNESZT JÓZSEF.

12 5— (Kolozsvárt, Kisbuza-utca 11. sz.)

Vidéki megrendelések az ablak felmérése szerint pontosan eszközöltetnek.

HUNWALD LIPOT

az Aussigi palaczkgyár

ERDÉLYI FÓRAKTÁRA.

PORCELLÁN, KÖEDÉNY, TÜKÖR,
ARANYLECZ

és mindennemű lámpa nagy raktára,

HAZAI ÉS CSEHORSZÁGI
táblaüveg,

27 6— valamint

BELGIAI SOLINTÁBLÁK.

Ablaküvegezések helyt és vidéken.

Kolozsvárt, Belmagyar-utca 4-ik szám.

A „KOZMŰVELŐDÉS” IRODALMI ÉS MŰNYOMDAI RÉSZVENYTÁRSASÁG

KOLOZSVÁRT (főközlöt BRASSÓBAN)

szíves figyelmebe ajánlja a modern graphikai követelményeknek megfelelően berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mely újabban a legdiszesebb betűkkel sza- porítottatott s így a legkényesebb igényeket is kielégitheti.

KÖNYOMDÁJA, LITHOGRAPHIAJA

melyben a legjelesebb erők s, a legkitünőbb gépek vannak alkalmazva, a fővárosi és külföldi nagyobb műintézetek méltó verseny- társa.

Arai határozottak, olcsók.

Vidéki megrendeléseket pontosan teljesít.

M A P U T S E K J Ö Z S S E F

Kolozsvárt, főtér 17. szám

1866. év óta fennálló *csipész-üzlete.*

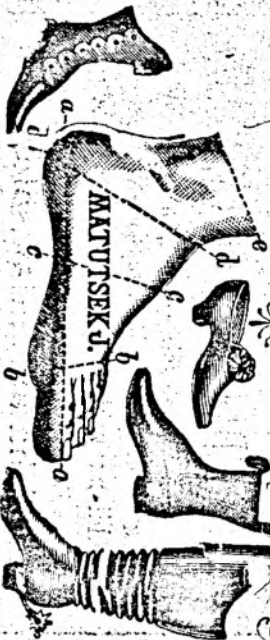
Ajánlja minden idegyre dusan ellátott

FÉRFI- NŐI- ES GYERMEK-LABELLI

M A G Y A R A K T A R A T

1865. Budapesti ország-
kiállításom jury-tag.

M A P U T S E K J

Megrendelések legújabb divat szerint jó, tartós anyagból, jutányos árrban, gyorsan és pontosan teljesíthetnek.

Vidéki megrendelések bekvüldöt mértékek, esetleg viselt kábbai-
minta után pontosan teljesíthetnek. 38. 5.

Közömvéüöds irodalmi és műnyomdai készvnyfíráság Kolozsvárt.

Tisztelellettel értesítem a n. é. kö-
zönseget, hogy a

SZOBAFESTÉST,

PAPIR-KARPITÓZÁST

ÉS

MÁZOLÁST

a legolcsóbb árak mellett a leg-
szébb hivitelben vállalom el.

Tizenhat év óta tapasztalt nagy-
becsü figyelmét köszönve, b. megren-
delését ezutánra is kérve, vagyok

tisztelellettel:

HAAS JÁNOS,

Kolozsvár, Széchenyi-tér 23. szám.

ELLENNZÉK

legnagyobb és legelterjedtebb

POLITIKAI és TÁRSADALMI NAPILAP

az erdélyi részekben.

Szerkesztője *Bartha Mihály* orsz.-gyűlési képviselő

Segédszerkesztő és lapfőigazgató: *Magyar Mihály*.

Munkatársai a politikai élet legkitünőbb vezetőitől. Gazdag társadalmi rovatral, kitűnő tárczarovatral, melyekben egy-egy érdekes önálló eredeti közlemény mellett a legkitünőbb angol regények járnak naponta. „Árnyék” „Szent László” jeles fordításában.

Levelezői vannak az erdélyi részek minden pontján.

Előfizetési ára évenyre 4 ftl.

Megrendelhető Kolozsvárt

az ELLENNZÉK kiadóhivatásában

2 7 -

Külföldre a párisi kocsigyártó szakiskolában.

Gergely Kálmán

kocsikészítő

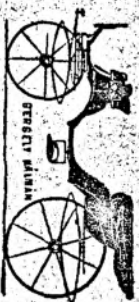
Kolozsvárt kultorda utca 27. sz.

Elvállal minden

fajta új kocsik ké-

sztítését valamint já-

viásokat.

Új kocsik készletben.

Legelősből forrás

ajándékokból.

Legnagyobb választék

GALANTERIA

és

gyermekjátékban.

Főtéren Orbán József

kávéháza mellett, br. Jósika-házban legjutányosabban kapható:

Marburgi cipők gyári raktára. Posztó férfi- és fiu-kalapok; úgyszintén t. li. sapkák. Férfi ingek és nyakkendők. Galanteria, Norinbergi áruk. Gyermekjátékok, illatszerek. Bőröndök, sétatálcák.

Hid-utca 24. sz. a.

legjutányosabb és a legnagyobb választékban kaphatók: mindenféle szövetek, angol, francia gyapjú ruha-szövetek csilkos és kockás mintákban. Loden és mindennemű színes és fehér harchentek, mindennemű kendők, asztalneműek, segesvári szőttek, oxfordok, csipkék, kész fohérueműek stb.

Kolozsvárt KOHN LAJOS vezetése alatt.

Fiók-üzlet DEÉSEN,

Tüzes. Karácsony-házban,

legnagyobb és legjutányosabb forrás:

Marburgi cipők gyári raktára; úgyszintén Norinbergi, rövid-áru, gyermekjátékok, kalap, fehérenemű és rófs divatáruban.

Egy eszéki

SPITZER-ARCZENŐCS

30 kr.

Egy fél rud

ESZÉKI SZAPPAN

20 kr.

„Budapesti Bazar” cég! tévedés kikerülése végett megjegyzem:

Bodor-ház, belmagyar-utca 3. sz.

Legjutányosabb forrás:

Gyermekjátékokban, norinbergi, rövidáru, cipők, kalapok, sapkák, ingek, nyakkendők és harsnyák.

— 9 08